

Asia: VN/630/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Päivitys kerran valtuustokaudessa on kunnille todennäköisesti luonnollisin aikajänne. Velvoite päivitykseen vähintään kerran valtuustokaudessa varmistaa ohjelman ajantasaisuutta ja kytkeytymistä kunnan keskeisiin päätöksentekoprosesseihin. Hyvää on, että ilmastosuunnitelma voi olla osa muuta kunnan suunnitelmaa tai ohjelmaa, kunhan lain vähimmäisvaatimukset täyttyvät.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

On perusteltua, että kunnat voivat hyvin perustelluista syistä asettaa itselleen myös matalampia päästövähennystavoitteita kuin kansalliset tavoitteet. Osa kunnista on aloittanut ilmastotyön myöhemmin, jolloin ajallisesti tiukkaan tavoitteeseen pääseminen voi olla haastavaa. Vaikka päästövähennystavoitteet ovat ensisijaisia, voi kunnan toimijuutta korostaa lisäksi sopeutumisen sekä hiilinielujen hoidon ja kasvattamisen saralla.

Esityksessä ehdotus siitä, että kunnat veloitettaisiin asettamaan päästötavoitteet, esimerkiksi tietyn prosenttiluvun verran vähentämistä tiettyyn vuoteen saakka, on kannatettavaa, ja moni kunta tähän jo pyrkii. Haasteeksi muodostuvat tosin kunnat, joiden alueella on paljon esimerkiksi maataloutta. Päästövähennystavoitteiden ja toimien lisäksi laissa olisi hyvä täsmentää miten kunnat voivat ottaa tavoitteen saavuttamisessa huomioon erilaiset kompensointimahdollisuudet, esimerkiksi erilaisten hiilinielujen ja vihreiden energiaratkaisujen käyttöönoton avulla.

Esityksessä viitataan, että kunnat voivat päästövähennystavoitteiden lisäksi laatia itselleen hiilinielutai hiilineutraaliustavoitteita. Esityksessä painotetaan, että tavoitteet tulee saavuttaa lähtökohtaisesti kotimaisin menetelmin. Tämä on periaatteessa hyvä lisäys, sillä hiilinielujen sijaitessa Suomen alueella, niiden hoitoa ja hiilensidontakyvyn kasvattamista voidaan valvoa paremmin, kuin jos kohteet sijaitisivat muualla. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ei ole

tarkoituksenmukaista sitoa tavoitetta yksinomaan tai liian tiukasti vain kotimaisiin keinoihin. Tämä esimerkiksi teollisuuden ja teknologian saralla.

Ilmastosuunnitelmaan ehdotetaan myös ilmastotoimien kirjaaminen. Kannatettavaa on, että toimia edellytetään niin lähivuosille kuin pitkälle aikavälille tehtäväksi. Mikäli jatkoehdotuksissa tehdään tarkempia sisällöllisiä vähimmäisvaatimuksia toimenpiteille, tulee vähimmäisvaatimuksissa ottaa huomioon toimenpiteiden laaja kirjo ja se että kunnat voivat tehdä niitä omista lähtökohdistaan käsin.

Ilmastosuunnitelmaan ehdotetaan myös, että suunnitelmaan kirjataan tai otetaan huomioon toimien vaikutuksia luonnonmonimuotoisuuteen. Tämä huomioonotto on suunnitelmiin kannatettavaa, mutta kaikkien toimien tarkkaa vaikutusta luonnonmonimuotoisuudelle voi olla vaikea arvioida etukäteen, varisinkin kun luonnonmonimuotoisuuden mittaaminen itsessään on myös hankalaa.

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

Ilmastosuunnitelman seuranta on tärkeää, jotta suunnitelmalla on ilmastovaikutuksia, suoria tai epäsuoria vaikutuksia. Seurannan vähimmäisvaatimuksia asetettaessa on huomioitava, että kunnilla on hyvin erilaiset resurssit seurantatietojen kokoamiseen ja niiden ajan tasalla pitämiseen. Ilmastotoimien seuranta on helpompaa kunnissa, joissa on osoitettu henkilöresursseja ilmastotyöhön. Sen sijaan kunnissa, joissa ilmastotyö on integroitu osaksi kunnan muiden työntekijöiden viranomaistyötä, riskinä on, että seuranta jää puutteelliseksi tavoitteisiin ja ilmastotoimiin nähden.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

Jos ilmastosuunnitelma saadaan nivottua osaksi kunnan strategiaa, on ilmastotoimilla parempi jalansija kunnan toiminnassa ja ilmastotoimet saadaan vahvemmin osaksi kunnan johtamista, päätöksentekoa ja konkreettista arkea.

On kannatettavaa, että laki velvoittaisi kuntaa kertomaan ilmastotoimistaan ja ilmastosuunnitelmastaan yleisesti kunnan tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Tämä on hyvä väline tarkastella ja arvioida kunnan ilmastopolitiikan onnistumista vuosittain.

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

Hyvä lähtökohta, koska kunnilla saattaa olla sopimuksia, että sama asiantuntija hoitaa useamman kunnan ilmasto-/kestävyysasioita. Haasteena onkin saattanut olla, että hyväksytäänkö ohjelmaluonnos kaikissa niissä kunnissa, joille ohjelmaluonnos on tehty. Lainsäädännön kannattaa sisällyttää vähimmäisvaatimukset myös näille yhteisille suunnitelmille

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

Kotkan kaupungilla ei ole tähän ehdotukseen lausuttavaa.

Muutoksenhaku kuntien ilmastosuunnitelmiin (21 b § 5 mom)

Kotkan kaupungilla ei ole tähän ehdotukseen lausuttavaa.

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

-

Muut huomiot

On kannatettavaa, että Suomen ympäristökeskuksen tai muun valtion tahon resurssit turvataan niin, että kunnilla on jatkossakin käytössään mahdollisimman kattava ja maksuton työkalu päästökehityksensä havainnollistamisen tueksi. Valtakunnallinen työkalu lisää myös eri kuntien tietojen vertailtavuutta.

Esityksessä huomioidaan, että koska lakiuudistus mennessään läpi asettaa kunnille uusia velvoitteita, valtio myöntää hakemuksia vastaan tukea suunnitelmien laatimiseen. Mikäli ilmastotoimien seurantaan ei ole tiedossa tukea, on seurannan velvoitteessa huomioitava kuntien hyvin erilaiset resurssilliset tilanteet.

Ojala Heli
Kotkan kaupunki/Ympäristöpalvelut